

Två kaffe, tack!

av Trygve Bång.

Av Bo Bjelvehammar i Ystads Allehanda

Att berätta en historia, att återge en upplevd episod handlar om att vara nära det sanna, eller osannolika. Det är nödvändigt för att fånga en lyssnare eller en läsare, det bästa är de där märkliga gränfallen när man varken vet ut eller in. Om det är sant, möjligt, troligt eller rena fantasifostret. Trygve Bång behärskar konsten väl, att fabulera, att berätta så att det är lagom trovärdigt och möjligt. Han berättar bra, han skriver ledigt och lätt, med en stillsam och underfundig humor. Ofta småtorr, någon gång riktigt kalvyster. Det går väl inte att tala om noveller, snarare om kåserande berättelser. Om episoder, i främmande land – i Danmark, i Frankrike eller på Irland. Eller annorstädes.

I detta resande uppstår möten mellan människor och även möten med nya miljöer, det är här berättelserna växer fram, vid ett flanerande och ett funderande, som börjar lite lätt och stillsamt och så växer till oanade höjder. Det är dessa små vändningar i berättelserna, som är helt underbara, lite absurda och lätt surrealistiska. Det är ibland lite märkliga möten, av en tillfällighet, en flyktig träff, som förvandlas till något större, till en relation, till en förståelse och vänskap för livet. Ibland känns värmen i människors möten i undertexterna, det sker lite oplanerat och verkar lite omöjligt, men samtidigt förefaller det så enkelt och självklart. Det som sker är både tänkvärt ur en allmänmänsklig synpunkt och underhållande berättat. Mycket handlar om tillfälligheter, att vara på en särskild plats vid ett särskilt tillfälle, och just då mötas. En man och en kvinna eller två män som aldrig setts tidigare. Slumpen styr stegen och låter det ske.

Trygve Bång ser, hör och iakttar detta – han har en väl utvecklad känsla för att observera och att minnas platser, reflektera och förmedla det på ett fyndigt sätt. Ibland tar han ut svängarna redigt, men utan som kråkan, att hamna i diket. Han kan bli märkbart road själv och det märks och smittar.

Jag ska ta med boken näst gång när jag reser långt, inte till Onslunda, utan till Lolland. Det är bra reskost!

Burleska kåserier i Piratens anda

Recension av docent Helmer Lång i Skånska Dagbladet:

På omslaget till Trygve Bångs sjätte bok ser vi fotot av en bastant madam som har två kaffekoppar uppdukade på den breda bystbryggan. Titeln på boken är mycket riktigt **Två kaffe, tack!** (Förlags AB Gondolin) och titel och ord samverkar till att förebåda det underhållande burleskeri som är bokens kännemärke.

Boken består enligt underrubriken av berättelser och episoder, men de hålls samman av författaren, som farit halva världen runt på jakt efter människor som har något märkligt att berätta. Genren är svårbestämbar, ty man kan knappast kalla den reseskildring, resandet och de miljöer han möter är mindre viktiga än de människor som författaren med en blandning av dristighet och tur lyckas komma till tals med. Snarast alltså en personlig minnesskildring, med omväxlande kåserande och essäartad grundton.

Redan det inledande mottot väcker förväntan, det är hämtat från den litteräre Nobelpristagaren Saul Bellow: ”Har man gått vilse är det kanske bäst att förirra sig ännu mer”. Och man blir inte besviken.

Närmast följer ett citat från kinesen Lin Yutang, ur betraktelseboken ”Konsten att njuta av livet”, och konsten som de flesta glömt bort är: att leka! Bång som citerar detta i stället för företal, hade knappast behövt understryka att han skriver ”i Lin Yutangs anda”. Bång blixstartar med ett slumpartat möte på en bar i den katalanska byn Sabadell norr om Barcelona. Ja det var också av en ren slump författaren ”hade hamnat på det här gudsförgättna stället”. Medan han precis får ett glas whisky i handen hör han en röst bakifrån som säger: ”Folk gör vad som helst för att höja livskänslan.” Det var en helt okänd man som hade tilltalat honom – på oxfordengelska. Med en glipa i främre tandraden och mustasch tätt under näsan liknar han den engelske skådisen Terry Thomas och visar sig också själv heta Terry. Mötet blir upptakten till ett livsfarligt flygäventyr, som förvisso måste höjt ”livskänslan”.

Slumpen spelar för övrigt genomgående en stor roll i flertalet episoder och möten med människor. Bång har en enastående förmåga att bygga på en skenbart obetydlig händelse med en berättelse som han oftast lockar fram ur en tillfällig bekantskap.

Hans precisa karakteriseringskonst, hans humoristiska formuleringar och hans berättarteknik påminner ofta om Piraten, som mycket riktigt är en av hans husgudar jämte en annan fantasifull lundensisk berättare, Sven-Christer Swahn. Bång träffar intressanta människor eller

gör dem intressanta, då han får dem att berätta. Ibland söker författaren upp personer som han vet kan berätta. Sålunda söker han sig vid resans början till Danmark och danska författarföreningens hus i Köpenhamn, där han kommer till tals med Peter Seeberg, ”en legend i danskt kulturliv och i många år ordförande i Dansk Forfatterforening”, utmärkt med en lång rad litterära priser. Seeberg vet att författare i början av sin bana är fattiga och erbjuder omgående Bång att bo i sitt sommarhus på Jylland, i en by nära Viborg,. Han rekommenderar också Bång att söka upp en annan prisvärd dansk författare, Christian Skov som bor i Sønderborg, långt söderut på Sønderjylland. Skog har mycket riktigt mycket att bjuda på. I fortsättningen är det dock slumpen som leder till nya möten och nya berättare, och mer eller mindre fantastiska historier avlöser varandra i tät följd med besök i Joyce´s Dublin på Irland, Andalusien, Grez-sur-Loing i Frankrike, där nordiska konstnärer och författare, bl.a. Strindberg på 1880-talet för några år bildade en liten koloni. I denna lilla by möter Bång en av sina bästa och mest överraskande berättare, monsieur Boncoeur, en egenartad skulptör. Sedan åter till Sverige och ut igen till bl.a. Danmark där vi förnöjes av de mest oväntade äventyren, bl.a. en cykeltur i sällskap med norrmannen Trond till lilla pittoreska Ärösköping. Där erbjuds de genom sina fantasifulla presentationer av varandra plats hos värdhusvärderna Iversen som respektive kypare och kock, enligt Iversens presentation: ”Trond Classen, en av de skickligaste kockarna i norska handelsflottan. Herr Bång med lång erfarenhet från internationella restauranger.” Ingen av dem hade yrkeskunskaper men lyckades på något sätt klara skivan, vilket blev inledningen till nya bekantskaper och äventyr genom Iversen. Då och då interfolierar författaren med personliga minnen och ”läsefrukter”, små essäer om böcker han läst, exempelvis Winston Churchills ”Thoughts and adventures” (1932), som bl.a. just understryker ”hur slumpen kan förändra våra liv”. Men förvisso är det ingen slump att Trygve Bång blivit författare. Efter att ha gått vilse i affärsvärlden har han följt rådet från en av sina läromästare ”att förirra sig ännu mer” –i fantasiernas och det kreativa omskapandets omätliga rymd. Bång är en boren berättare.

Slumpmöten så man bara häpnar

Recension av författaren Bertil Pettersson i Nerikes Allehanda

Att Trygve Bång debuterade för snart tio år sedan med ”En onyttig bok” och därefter skrivit ”En handbok för nostalgiker” och dessutom, bland annat, den grannlandsbaserade ”Typiskt danskt” säger något om hans kynne. Det finns lärdom att inhämta i det onyttiga, i ett nostalgiskt universum finns det plats för kärlek och vänskap, Fritiof Nilsson – Piraten och småländska järnspisar – och Bångs hjärta klappar hårt för det som är äkta danskt.

”Har man gått vilse är det kanske bäst att förirra sig ännu mer”, säger Saul Bellow. Och i sin nya bok gör Trygve Bång vad han kan i det avseendet, han har en obetvinglig förmåga att hitta vilse och komma rätt i slutändan. De nya berättelserna och episoderna har samlats under titeln ”Två kaffe, tack!” och utgångspunkten är denna gång slumpen, den Slump som skiljer sig från det man kallar Ödet.

Det handlar ofta om slumpartade möten och följderna av dem. Förbluffande ting utspelar sig på ett alldeles naturligt sätt. En spekulativ författare skulle här troligen ta ut svängarna ordentligt och därmed förta effekten och den häpnad som uppstår i läsarens sinne. Trygve Bång är mer sparsmakad, skriver inte läsaren på näsan och låter därför upplevelsen ta gestalt och utvecklas hos denne. De nya berättelserna är en i bästa mening underhållande blandning av minnesbilder och möten med diverse häpnadsväckande människor, sedda med både avslöjande skärpa och stor ömhet. Gränsen mellan fiktion och verklighet blir flytande, något som tillför berättelserna nerv och spänning.

Det personliga och omisskännliga bångska tonen har djupnat, vilket gör den här boken mer angelägen än de tidigare, här finns ett respektingivande allvar som balanserar den annars lättsinniga tonen. Det sorgliga i livet blir inte sentimentalt, de livsavgörande vardagshändelserna tar gestalt utan stora åthävor.

Bång kan konsten att fånga ögonblicket och med några snabba penseldrag måla upp en stämning som ger en ögonblicklig närvarokänsla. ”Två kaffe, tack!” inleds med en plötsligt påkommen och livsfarlig flygtur i ett gammalt skraltigt Tiger Moth-plan. Resorna på de följande sidorna blir inte mindre fascinerande, också när de utspelas på ett inre plan.

Trygve Bång har fått finna sig att av och till bli jämförd med Fritiof Nilsson – Piraten och han är också en av Piratensällskapets Bombi Bitt-pristagare. Det kan man mena vad man vill om.

Jag föredrar att jämföra Bång som han framstår i den här senaste boken med Bång själv i ett tidigare skede i hans författarskap. Då framstår han som mer framstående.

Det lättviktigas skildrare

Recension av Bengt Eriksson i Kvällsposten

I en av de första berättelserna, där Trygve Bång är på väg att träffa den danske författaren Christian Skov, kommer en programförklaring, lika kaxig som blygsam.

Vad ska de prata om? undrar Bång.

Själv skriver han om "lättamma ämnen" –ett möte på en bar i Sabadell norr om Barcelona eller en cykelolycka med övernattnig på ett värdshus i Danmark som följd – medan Skov författat seriösa lika med dystra böcker om höstnätter, regnväder, vita ben och döden.

Det lilla, alltså. Det så kallat lättviktiga, till synes vardagliga och banala. Om det handlar berättelserna och episoderna i *Två kaffe, tack!* av Trygve Bång.

Vilket inte är det minsta, tycker både jag och han (och även Sven Fagerberg, som Bång citerar). Liksom människans liv blir helt när den lilla världen förenas med den stora, så måste det finnas skildringar av smått som stort för att litteraturen skall ge en hel bild av mänskligheten.

Bång reser – till, som nämnt, Spanien och Danmark, men också till Dublin, Lima, södra Portugal, Grez-sur-Loing och genom Östeuropa med mera – och berättar i jagform.

Så många spännande människor! Vilka upplevelser! Än kan Bång påminna om Hylinger, än om Claesson och än om Piraten. (inga dåliga förebilder!). Fast Bång skriver lite mer tungfotat, det blir ett ord eller en mening för mycket ibland.

Ljuger han? Stötte han på en amerikansk Lucy på en sydeuropeisk strand? Existerar verkligen den allt mer märklige skulptören i Grez och diplomaten som Bång diskuterar liv och kärlek med på långflygningen till Lima?

Klart han ljugar eller åtminstone skarvar. Det gör alla författare. De kan liksom inte låta bli. Bångs berättelser balanserar mellan realism och ljugarbänk. Läsaren är hela tiden osäker om var gränsen går mellan fiktion och verklighet.

I en av de sista berättelserna, när läsaren ändå kanske börjat tro att jag – berättaren faktiskt är Trygve Bång, så punkterar han realismen genom att presentera sig - som Bert Walter.

Underhållande och roligt. Och viktigt, i det lilla.

